

Asia: VN/16835/2024

Lausuntopyyntö etukäteismaksusta tuomioistuimissa

Lausunnonantajan lausunto

Miten katsotte etukäteismaksun vaikuttavan asianosaisen harkintaan asiansa saattamisesta tuomioistuimen ratkaistavaksi?

Hovioikeudessa asianosaisella on lähes aina avustaja, ja valituksen merkitystä ja sen sisältöä on käyty läpi avustajan kanssa, mikä jo vaikuttaa asianosaisen harkintaan toimittaa valitus muutoksenhakutuomioistuimeen. Oikeudenkäyntimaksun maksaminen etukäteen saattaisi edelleen konkretisoida asian merkitystä ja kuluriskiä, johon asianosaisen on toki nykyisenkin sääntelyn mukaan varauduttava. Tietoisuus kuluriskistä ja oikeudenkäyntimaksun määrästä mahdollisesti lisääntyisi, mikäli maksu pitäisi suorittaa asian vireille saattamisen yhteydessä.

Onko teillä muuta lausuttavaa?

Esiselvityksen kappaleissa 6.1 ja 6.2 on hovioikeuden näkökulmasta kattavasti listattu ehtoja ja edellytyksiä, joita etukäteismaksun käyttöönottamisessa tulee ottaa huomioon. Mikäli päädyttäisiin siihen, että asia tulee vireille ilman etukäteismaksun suorittamista ja maksua ei ole määräjän umpeuduttua suoritettu, maksua pitäisi täydennyttää ensin yksin ja vasta maksun vastaanottamisen jälkeen täydennyttää myös muita vireillepanoon liittyviä puutteita. Muussa tapauksessa asiaan perehtymiseen saatettaisiin käyttää resursseja turhaan, jos asianosainen ei suorita maksua täydennyttämisen jälkeenkään. Välttämättömiin toimenpiteisiin olisi kuitenkin aiheellista ryhtyä, vaikka maksua ei olisi suoritettukaan. Joka tapauksessa etukäteismaksujärjestelmään liittyviä määräyksiä ja linjauksia olisi tärkeää noudattaa yhtenevästi kaikissa tuomioistuimissa, jotta etukäteismaksun tarkoitus ja ohjausvaikutus toteutuisi.

Maksuvelvollisuudesta säädetty poikkeukset, kuten maksuvapautus- ja kohtuusharkintasäännökset, turvaavat pääsyä tuomioistuimeen, ja niihin on erityisesti kiinnitettävä etukäteismaksujärjestelmään siirtymisen valmistelussa huomiota, kuten esiselvityksessä on todettu. Hovioikeudessa suuri osa asianosaisista saa oikeusapua. Maksuvapautusperuste ilmenee oikeusapua saavien asianosaisten osalta oikeusapupäätöksestä, joka voitaisiin toimittaa valituksen liitteenä järjestelmään. Kohtuusharkintasäännösten soveltaminen edellyttää asian tutkimista usein kokonaisuudessaan, eikä tätä voida tehdä asian vireilletulon yhteydessä ja etukäteismaksua perittäessä. Jälkikäteisestä maksujen palauttamisesta tai oikaisemisesta taas aiheutuisi työtä ja toimenpiteitä.

Ruotsissa alioikeuksissa käytössä oleva etukäteismaksujärjestelmä pienehköillä maksuilla estänee perusteettomat kanteet ja hakemukset. Vastaavanlaisen mallin toteuttamista myös Suomessa voisi olla tarpeen tutkia.

Vaasan hovioikeus suhtautuu myönteisesti etukäteismaksujärjestelmään siirtymisen valmistelun jatkamiseen.

Laukkanen Sakari
Vaasan hovioikeus